ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JEAN MISCHO
της 18ης Νοεμβρίου 1988 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Το 1983, η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, θορυβημένη από τον αριθμό των ισπανικών σκαφών τα οποία εγγράφονταν στα νηολόγια του Ηνωμένου Βασιλείου και στα οποία χορηγούνταν βρετανικές άδειες αλιείας, θέσπισε νομοθεσία (British Fishing Boats Act και British Fishing Boats Order) η οποία προβλέπει ότι, για να μπορούν να αλιεύουν εντός της αλιευτικής ζώνης του Ηνωμένου Βασιλείου, τα βρετανικά αλιευτικά σκάφη πρέπει να έχουν πλήρωμα αποτελούμενο κατά 75 % τουλάχιστον από μέλη που έχουν τη βρετανική ιθαγένεια ή την ιθαγένεια μιας άλλης χώρας της Κοινότητας.

2. Η εταιρεία Agegate Ltd, προσφεύγουσα της κύριας δίκης, εκμεταλλεύεται αλιευτικό σκάφος, το « Ama Antxine », το οποίο ενεγράφη κανονικά στα νηολόγια του Ηνωμένου Βασιλείου το 1981 και φέρει βρετανική σημαία. Εντούτοις, το πλήρωμα του Ama Antxine εξακολούθησε να αποτελείται κυρίως από ισπανούς αλιείς, αμειβόμενους με ποσοστά, δηλαδή με βάση τα έσοδα από τις πωλήσεις των αλιευομένων ιχθύων. Η εταιρεία Agegate Ltd έχει συσταθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και έχει την έδρα της στο Λονδίνο. Το εταιρικό της κεφάλαιο ανήκει κατά 95 % σε ισπανικά συμφέροντα και κατά 5 % σε βρετανικά συμφέροντα.

3. Στις 23 Ιανουαρίου 1986, η Agegate Ltd ανανέωσε σειρά αδειών για το πλοίο Ama Antixine, αναδρομικώς από 1ης Ιανουαρίου 1986. Οι προϋποθέσεις όμως βάσει των οποίων χορηγήθηκαν οι άδειες αυτές είχαν τροποποιηθεί κατά τρόπο που να εξασφαλίζει αποτελεσματικότερα, κατά την άποψη των βρετανικών αρχών, ότι τα πλοία που αλιεύουν στα πλαίσια των ποσοστώσεων των παραχωρημένων στο Ηνωμένο Βασίλειο έχουν « πραγματικό οικονομικό σύνδεσμο » με την εν λόγω χώρα.

4. Αυτές οι προϋποθέσεις είναι τριών ειδών:

1) οι δραστηριότητες του σκάφους πρέπει να ασκούνται με βάση το Ηνωμένο Βασίλειο, τη νήσο Man ή τις νήσους της Μάγχης·

2) το πλήρωμα πρέπει να αποτελείται κατά 75 % τουλάχιστον από βρετανούς υπηκόους ή από υπηκόους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι οποίοι κατοικούν « στην ξηρά » στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη νήσο Man ή στις νήσους της Μάγχης, αποκλειομένων όμως, μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1988, των ελλήνων υπηκόων και μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993, των ισπανών ή πορτογάλων υπηκόων, εξαιρουμένων των συζύγων ή των τέκνων κάτω των 21 ετών των ελλήνων, ισπανών ή πορτογάλων εργαζομένων των ήδη εγκατεστημένων στο Ηνωμένο Βασίλειο·

3) ο πλοίαρχος και όλο το πλήρωμα πρέπει να καταβάλλουν εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του Ηνωμένου Βασιλείου ή στο αντίστοιχο σύστημα της νήσου Man ή των νήσων της Μάγχης.

5. Ενώ η πρώτη προϋπόθεση σχετικά με τις προϋποθέσεις εκμεταλλεύσεως των αλιευτικών σκαφών αποτελεί αντικείμενο της υποθέσεως

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

C-216/87 (Συλλογή 1989, σ. 4509), με τα προδικαστικά ερωτήματα τα οποία υπέβαλε το High Court του Λονδίνου στην παρούσα υπόθεση το Δικαστήριο ερωτάται, κατ' ουσία, εάν συμβιβάζονται προς το κοινοτικό δίκαιο οι δύο άλλες προϋποθέσεις, δηλαδή εκείνες οι οποίες αναφέρονται στην ιθαγένεια και την κατοικία, καθώς και την καταβολή εισφορών στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως εκ μέρους του πληρώματος των εν λόγω σκαφών, ιδίως υπό το φως της ερμηνείας που πρέπει να δοθεί στα άρθρα 55 και 56 της πράξεως προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας [1], καθώς και σε ορισμένες άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την κοινή αλιευτική πολιτική.

6. Εντούτοις, το εθνικό δικαστήριο ερωτά προηγουμένως το Δικαστήριο, με το πρώτο προδικαστικό του ερώτημα,

« ποια είναι τα κριτήρια βάσει των οποίων θα κριθεί αν κατά το κοινοτικό δίκαιο ο αλιέας που αμείβεται με ποσοστά παρέχει υπηρεσίες ή είναι εργαζόμενος ».

Επί του πρώτου ερωτήματος

7. Το ερώτημα αυτό πηγάζει από το γεγονός ότι, όσον αφορά την Ισπανία, η πράξη προσχωρήσεως περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, όχι όμως περί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

8. Πρέπει, καταρχάς, να τονιστεί ότι, κατά το άρθρο 60 της Συνθήκης ΕΟΚ,

« ως υπηρεσίες νοούνται οι παροχές που κατά κανόνα προσφέρονται αντί αμοιβής, εφόσον δεν διέπονται από τις διατάξεις τις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των κεφαλαίων και των προσώπων ».

Επομένως, οι κανόνες περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών έχουν εφαρμογή μόνο εφόσον δεν εφαρμόζονται οι κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων.

9. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όπως ιδίως τονίζεται στην απόφασή του της 3ης Ιουλίου 1986, Lawrie-Blum κατά Land Baden-Württemberg (66/85, Συλλογή 1986, σ. 2121),

« δεδομένου ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνιστά μια από τις θεμελιώδεις αρχές της Κοινότητας, η έννοια του εργαζομένου κατά το άρθρο 48 δεν μπορεί να ερμηνεύεται ποικιλοτρόπως, ανάλογα με κάθε εθνικό δίκαιο, αλλά είναι έννοια κοινοτικού δικαίου ».

10. Ήδη με την απόφαση της 19ης Μαρτίου 1964, Unger [2], το Δικαστήριο εξήγησε τους λόγους για τους οποίους επέλεξε τη λύση αυτή, υπογραμμίζοντας ότι, εάν η έννοια αυτή

« υπαγόταν στο εσωτερικό δίκαιο, κάθε κράτος θα είχε τη δυνατότητα να τροποποιεί το περιεχόμενο της εννοίας του " διακινουμένου εργαζομένου " και να αποκλείει κατά τη βουλησή του από την προστασία που παρέχει η Συνθήκη ορισμένες κατηγορίες προσώπων » (Rec. 1964, σ. 362).

Κατά ίδια νομολογία,

« καθόσον προσδιορίζει το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω θεμελιώδους ελευθερίας, η κατά το κοινοτικό δίκαιο έννοια του εργαζομένου πρέπει να ερμηνευθεί ευρέως ».

1 — ΕΕ L 302 της 15.11.1985.

2 — Υπόθεση 75/63, Rec. 1964, σ. 347.

11. Από τις προηγούμενες παρατηρήσεις προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως, δεν πρέπει να ληφθεί ως βάση ο νομικός χαρακτηρισμός τον οποίο δίδουν τα εθνικά δίκαια στους αμειβόμενους με ποσοστά αλιείς.

12. Το ίδιο ισχύει και για τον τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι οι διάδικοι χαρακτηρίζουν τη σχέση τους. Πράγματι, στην προαναφερθείσα απόφαση Lawrie-Blum, το Δικαστήριο έκρινε ότι

« η κατά το κοινοτικό δίκαιο έννοια του εργαζομένου πρέπει να ερμηνευθεί σύμφωνα με τα αντικειμενικά κριτήρια που χαρακτηρίζουν τη σχέση εργασίας ανάλογα με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ενδιαφερομένων προσώπων. Όμως το κύριο χαρακτηριστικό της σχέσεως εργασίας είναι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο παρέχει, κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, προς ένα άλλο πρόσωπο και υπό τη διεύθυνση αυτού του τελευταίου, υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή » (σκέψη 17).

13. Καίτοι βεβαίως λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των στοιχείων που παρέθεσε το Δικαστήριο προκειμένου να καθοριστεί αν ένα άτομο είναι ή όχι εργαζόμενος, ωστόσο, ιδιαίτερη σημασία έχει το ότι η εργασία παρέχεται προς άλλο πρόσωπο και υπό τη διεύθυνσή του, καθώς και το ότι παρουσιάζει ορισμένη διάρκεια. Τούτο φαίνεται ότι συμβαίνει και στην υπό κρίση υπόθεση.

14. Το κριτήριο της αμοιβής λαμβάνεται κυρίως υπόψη για να καθορισθεί αν πρόκειται για οικονομική ή μη δραστηριότητα.

15. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το επίπεδο [3] των αποδοχών τις οποίες εισπράττει ένα άτομο δεν αποκλείει το χαρακτηρισμό του ως εργαζομένου. Ούτε το γεγονός ότι το επίπεδο αμοιβής του ίδιου ατόμου παρουσιάζει διαχρονικές μεταβολές μπορεί να αποκλείσει έναν τέτοιο χαρακτηρισμό. Καθόσον γνωρίζω, ουδείς αρνείται ότι είναι εργαζόμενος ένας ο οποίος αμείβεται, για παράδειγμα, κατ' αναλογίαν της ποσότητας του μεταλλεύματος την οποία εξορύσσει ή σε συνάρτηση με τον αριθμό των ελαστικών που παράγει κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου. Επομένως, a fortiori, δεν μπορεί να δοθεί διαφορετική λύση όταν πρόκειται για αλιέα, η δραστηριότητα του οποίου, αντίθετα προς τα ανωτέρω παραδείγματα, ασκείται από κοινού με άλλα πρόσωπα τα οποία ασκούν παρόμοια δραστηριότητα, χωρίς να μπορεί να διαχωρισθεί η συνεισφορά του καθενός στο τελικό αποτέλεσμα. Πράγματι, ο αλιέας αμείβεται με βάση την εργασία του συνόλου του πληρώματος και η αμοιβή του δεν συνίσταται στο δικαίωμα να κρατήσει την ποσότητα ιχθύων την οποία θα μπορούσε ο ίδιος μόνος του να αλιεύσει, ούτε στην αξία αυτής της ποσότητας ιχθύων σε χρήμα.

16. Επομένως, απλώς και μόνο το γεγονός ότι η αμοιβή των αμειβόμενων με ποσοστά αλιέων εξαρτάται από την (κυμαινόμενη) ποσότητα των αλιευομένων ιχθύων δεν σημαίνει ότι τα άτομα αυτά δεν είναι μισθωτοί.

17. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι

« αλιέας ο οποίος παρέχει σε άλλο άτομο και υπό τη διεύθυνσή του υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή πρέπει να θεωρηθεί ως εργαζόμενος υπό την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, έστω και αν η αμοιβή του είναι συνάρτηση των εσόδων από την πώληση των ιχθύων για την αλίευση των οποίων συνεισέφερε, και ανεξάρτητα από το νομικό χαρακτηρισμό που δίνει στη σχέση τους το εθνικό δίκαιο ή οι ίδιοι οι συμβαλλόμενοι ».

3 — Βλέπε σχετικώς τις αποφάσεις της 23ης Μαρτίου 1982, Levin (53/81, Συλλογή 1982, σ. 1035), και της 3ης Ιουνίου 1986, Kempf (139/85, Συλλογή 1986, σ. 1741).

Επί του δευτέρου ερωτήματος

18. Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα είναι το ακόλουθο:

« Μπορεί κράτος μέλος που χορηγεί, μετά την προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, άδεια στον πλοιοκτήτη ή ναυλωτή αλιευτικού, που είναι νηολογημένο σε κράτος μέλος και φέρει τη σημαία του, να βασισθεί στα άρθρα 55 και 56 της πράξης προσχωρήσεως της Ισπανίας και Πορτογαλίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (που εφαρμόζονται μόνο στους εργαζόμενους) και να επιβάλει την υποχρέωση:

i) το 75 % του πληρώματος αλιευτικού που είναι νηολογημένο στο εν λόγω κράτος μέλος και φέρει τη σημαία του να είναι υπήκοοι ΕΟΚ οι οποίοι κατοικούν στην ξηρά σ' αυτό το κράτος μέλος, κατ' αποκλεισμό μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993 όλων των ισπανών υπηκόων που δεν είναι σύζυγοι ή τέκνα κάτω των 21 ετών ισπανών υπηκόων οι οποίοι ήδη έχουν εγκατασταθεί στο κράτος μέλος που χορηγεί την άδεια·

ii) ο πλοίαρχος και όλο το πλήρωμα να καταβάλλουν εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του εν λόγω κράτους μέλους; »

19. Υπενθυμίζω καταρχάς ότι το άρθρο 55 της πράξεως προσχωρήσεως ορίζει ότι

« το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΟΚ, όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μεταξύ της Ισπανίας και των άλλων κρατών μελών, εφαρμόζεται μόνο με την επιφύλαξη των μεταβατικών διατάξεων που προβλέπονται στα άρθρα 56 έως 58 της παρούσας πράξης ».

20. Το άρθρο 56, παράγραφος 1, της πράξεως προσχωρήσεως, ορίζει στο πρώτο του εδάφιο ότι

« τα άρθρα 1 έως και 6 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Κοινότητας εφαρμόζονται στην Ισπανία έναντι των υπηκόων των άλλων κρατών μελών και στα άλλα κράτη μέλη έναντι των ισπανών υπηκόων μόνο από την 1η Ιανουαρίου 1993 ».

21. Τα άρθρα 1 έως 6 του εν λόγω κανονισμού[4] αφορούν τις προϋποθέσεις προσβάσεως στην απασχόληση εφαρμόζοντας στον τομέα αυτό την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που προβλέπει το άρθρο 48 της Συνθήκης. Επομένως, δυνάμει της πράξεως προσχωρήσεως αναστέλλεται η εφαρμογή αυτής της αρχής στις σχέσεις μεταξύ της Ισπανίας και των άλλων κρατών μελών μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993.

22. Το δεύτερο εδάφιο του ιδίου άρθρου 56, παράγραφος 1, της πράξεως προσχωρήσεως προσθέτει ότι

« το Βασίλειο της Ισπανίας και τα άλλα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να διατηρούν σε ισχύ μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992 έναντι αντιστοίχως των υπηκόων των άλλων κρατών μελών, αφενός, και των ισπανών υπηκόων, αφετέρου, τις εθνικές διατάξεις ή τις διατάξεις οι οποίες προκύπτουν από διμερείς συμφωνίες, που υποβάλλουν σε προηγούμενη άδεια τη μετανάστευση με σκοπό την άσκηση μισθωτής εργασίας και/ή την πρόσληψη σε μισθωτή απασχόληση ».

4 — Κανονισμός 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33).

23. Υποστηρίχθηκε ότι η παρούσα υπόθεση είναι παρόμοια με την υπόθεση Πεσκέλογλου επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 23ης Μαρτίου 1983 [5] και η οποία αφορούσε το άρθρο 45, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της πράξεως προσχωρήσεως της Ελλάδος [6], περιεχομένου ταυτόσημου προς εκείνο του άρθρου 56, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της πράξεως προσχωρήσεως της Ισπανίας.

24. Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι αυτή η διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί στενά διότι αποτελεί παρέκκλιση από τη θεσπιζόμενη στο άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΟΚ αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και ότι, κατά συνέπεια, καίτοι επιτρέπει στα παλαιά και νέα κράτη μέλη να διατηρήσουν τους προϋφιστάμενους περιορισμούς, δεν τους παρέχει, ωστόσο, τη δυνατότητα, μετά την έναρξη της ισχύος της πράξεως προσχωρήσεως, να καταστήσουν δυσμενέστερες τις προϋποθέσεις προσβάσεως στην απασχόληση των αντιστοίχων υπηκόων τους με τη θέσπιση νέων περιοριστικών μέτρων (σκέψεις 12 και 13).

25. Τι αφορούσε όμως η απόφαση Πεσκέλογλου; Η γερμανική νομοθεσία που διείπε την πρόσβαση στην απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών είχε πράγματι καταστεί πιο περιοριστική μετά την προσχώρηση της Ελλάδας, καθώς δεν εχορηγείτο πλέον άδεια εργασίας στη σύζυγο αλλοδαπού εργαζομένου, παρά μόνο μετά από νόμιμη παραμονή στη χώρα τουλάχιστο δύο ετών.

26. Στην υπόθεση που μας απασχολεί η κατάσταση είναι, κατά τη γνώμη μου, εντελώς διαφορετική. Οι ισπανοί υπήκοοι αποκλείονται από το 75 % του πληρώματος που πρέπει να αποτελείται από βρετανούς και κοινοτικούς υπηκόους μετά το 1983, έτος εκδόσεως του British Fishing Boats Act και του British Fishing Order, καθόσον την εποχή εκείνη δεν ήταν κοινοτικοί υπήκοοι.

27. Εξακολουθούν και μετά το έτος αυτό να μην έχουν τα δικαιώματα προσβάσεως στην εργασία τα οποία παρέχουν στους εργαζομένους της Κοινότητας τα άρθρα 1 έως 6 του κανονισμού 1612/68, η δε κατάστασή τους είναι παρόμοια, επί του σημείου αυτού, προς την κατάσταση των υπηκόων των τρίτων χωρών. Καθώς ο κανόνας του 75 % είναι προγενέστερος της προσχωρήσεως, μπορεί να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται.

28. Κατά τη γνώμη μου, η ανακοίνωση Τύπου της 6ης Δεκεμβρίου 1985 και το χωρίο περί αποκλεισμού των ισπανών αλιέων από το 75 % του πληρώματος, το οποίο περιλαμβάνεται σε όλες τις χορηγούμενες μετά την ημερομηνία αυτή άδειες αλιείας, δεν αποτελούν νέα μέτρα, αλλά απλώς δείχνουν ότι το Ηνωμένο Βασίλειο έχει την πρόθεση να κάνει χρήση της δυνατότητας που του παρέχεται με το άρθρο 56, παράγραφος 1, της πράξεως προσχωρήσεως, διατηρώντας έναντι των ισπανών υπηκόων το καθεστώς που ίσχυε γι' αυτούς προηγουμένως.

29. Όσον αφορά την *προϋπόθεση κατοικίας στην ξηρά*, δεν πρόκειται για μέτρο που αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών ή εξομοιουμένων προς αυτές, αλλά τους υπηκόους της Κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των βρετανών πολιτών. Επομένως, έστω και αν είναι νέα η προϋπόθεση αυτή δεν εμπίπτει στη ρήτρα μη μεταβολής της καταστάσεως (standstill) που προβλέπει η πράξη προσχωρήσεως. Εντούτοις, θα εξετάσω πιο κάτω αν συμφωνεί προς το κοινοτικό δίκαιο εν γένει.

30. Απομένει ακόμα να αναφερθώ στην «κοινή δήλωση για τους εργαζομένους των παρόντων κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι στην Ισπανία ή στην Πορτογαλία και για τους ισπανούς ή πορτογάλους εργαζομένους που είναι εγκατεστημένοι στην Κοινότητα, καθώς και για τα μέλη των οικογενειών τους [7]». Δεν νομίζω ότι η δήλωση αυτή μπορεί

5 — Υπόθεση 77/82, Συλλογή 1983, σ. 1085.

6 — ΕΕ L 291 της 19.11.1979.

7 — ΕΕ L 302 της 15.11.1985, σ. 480.

να επηρεάσει τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξα.

31. Η κοινή αυτή δήλωση αναφέρει τα εξής:

« 1. Τα παρόντα μέλη και τα νέα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην εφαρμόζουν στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών που διαμένουν ή εργάζονται νόμιμα στο έδαφός τους κανένα νέο περιοριστικό μέτρο το οποίο θα μπορούσαν τυχόν να θεσπίσουν μετά την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας πράξης στον τομέα της παραμονής ή της απασχόλησης των αλλοδαπών.

2. Τα παρόντα κράτη μέλη και τα νέα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην εισαγάγουν, μετά την υπογραφή της παρούσας πράξης, νέους περιορισμούς στο σύνολο των κανονιστικών τους διατάξεων, όσον αφορά την πρόσληψη των μελών της οικογένειας των εργαζομένων αυτών σε μια απασχόληση. »

32. Όπως τονίστηκε, ο κανόνας κατά τον οποίο οι ισπανοί υπήκοοι δεν μπορούν να αποτελούν το 75 % του πληρώματος δεν συνιστά νέο περιοριστικό μέτρο. Επομένως, η κοινή αυτή δήλωση (η οποία εξάλλου συνάπτεται στην τελική πράξη και όχι στην ίδια την πράξη προσχωρήσεως) δεν αναφέρεται στον κανόνα αυτόν.

33. Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι, δυνάμει της παραγράφου 1 της εν λόγω δηλώσεως, η υποχρέωση την οποία ανέλαβαν τα παλαιά και τα νέα κράτη μέλη να μην εφαρμόσουν τυχόν νέα περιοριστικά μέτρα λαμβανόμενα μετά τη 12η Ιουνίου 1985, αναφορικά με τη διαμονή και την απασχόληση των αλλοδαπών, αφορά μόνο τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών « που κατοικούν ή εργάζονται νόμιμα στο έδαφός τους ». Ακόμα και ο ίδιος ο τίτλος της επιβεβαιώνει ότι η δήλωση δεν αφορά παρά μόνο τους ισπανούς εργαζομένους « που είναι ήδη εγκατεστημένοι » στο έδαφος κράτους μέλους της Κοινότητας.

34. Ωστόσο, ακόμη και έναντι αυτών η περιεχόμενη στις νέες άδειες αλιείας προϋπόθεση δεν αποτελεί νέο περιορισμό, διότι απλώς επιβεβαιώνει ότι τα άτομα αυτά, όπως και κατά το παρελθόν, δεν θα μπορούν να συμπεριλαμβάνονται στο 75 % του πληρώματος το οποίο πρέπει να αποτελείται από κοινοτικούς υπηκόους.

35. Εξάλλου, πριν από τις 12 Ιουνίου 1985 κανείς ισπανός υπήκοος δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως άτομο « νομίμως εργαζόμενο » μεταξύ του ποσοστού του 75 % των πληρωμάτων.

36. Κατά τη γνώμη μου, το βάσιμο των παρατηρήσεων αυτών δεν αίρεται από το γεγονός ότι το άρθρο 57, παράγραφος 1, της πράξεως προσχωρήσεως παρέχει, υπό τις προϋποθέσεις τις οποίες το ίδιο καθορίζει, το δικαίωμα προσβάσεως σε απασχόληση σε ορισμένα μέλη της οικογενείας του εργαζομένου, δηλαδή το σύζυγο και τους κάτω των 21 ετών ή συντηρουμένους κατιόντες [βλέπε το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο α), του κανονισμού 1612/68], που « είναι νόμιμα εγκατεστημένοι με τον εργαζόμενο στο έδαφος ενός κράτους μέλους », είτε κατά την ημερομηνία υπογραφής της πράξεως προσχωρήσεως [στοιχείο α)] είτε μετά την ημερομηνία αυτή [στοιχείο β)].

37. Προφανώς λόγω αυτής της διατάξεως το Ηνωμένο Βασίλειο παρέχει τώρα το δικαίωμα στους συζύγους και τα κάτω των 21 ετών τέκνα των ισπανών εργαζομένων, που είναι ήδη εγκατεστημένοι στο Ηνωμένο Βασίλειο στις 12 Ιουνίου 1985, να μπορούν να περιλαμβάνονται στο 75 % των πληρωμάτων. Εντούτοις, εάν η ερμηνεία μου είναι η ορθή, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν ήταν υποχρεωμένο να ενεργήσει έτσι, αφού πριν από την ημερομηνία αυτή κανείς ισπανός υπήκοος δεν είχε το

δικαίωμα να περιλαμβάνεται στο 75 % των πληρωμάτων. Επομένως δεν μπορούσε να μεταφέρει το δικαίωμα αυτό στα μέλη της οικογένειάς του.

38. Αφού όμως το Ηνωμένο Βασίλειο παρέχει τώρα το εν λόγω δικαίωμα στα μέλη της οικογενείας ενός ισπανού υπηκόου, τα οποία ήταν ήδη εγκατεστημένα στο Ηνωμένο Βασίλειο πριν από την υπογραφή της πράξεως προσχωρήσεως, πρέπει να παράσχει το δικαίωμα αυτό επίσης και στον ίδιο τον εργαζόμενο ο οποίος πληροί αυτή την προϋπόθεση. Επιπλέον, όπως θα εξηγήσω πιο κάτω, η δυνατότητα αλιεύσεως εντός των ορίων που καθορίζονται με τις ποσοστώσεις αλιείας παρέχεται σε εκείνο το τμήμα του πληθυσμού κάθε κράτους μέλους το οποίο πορίζεται τα μέσα διαβιώσεώς του από την αλιεία. Εάν ένας ισπανός εργαζόμενος κατοικούσε ήδη στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου πριν από τις 12 Ιουνίου 1985, δεν υπάρχει λόγος να μην του επιτραπεί να ασκεί, μετά από αυτή την ημερομηνία και με βάση το βρετανικό έδαφος, το επάγγελμα του αλιέως και να μπορεί να συνυπολογίζεται στο ποσοστό του 75 %.

39. Τέλος, όσον αφορά την *προϋπόθεση περί κοινωνικής ασφαλίσεως*, πρέπει να τονιστεί ότι η μόνη σχετική μεταβατική διάταξη της πράξεως προσχωρήσεως είναι το άρθρο 60 [8], το οποίο, εντούτοις, δεν αφορά παρά μόνο τα οικογενειακά επιδόματα. Επομένως, η συμφωνία προς το κοινοτικό δίκαιο της προαναφερθείσας προϋπόθεσης δεν πρέπει να εκτιμηθεί σε σχέση με την πράξη προσχωρήσεως, αλλά σε σχέση με το « κοινό » κοινοτικό δίκαιο, για τον επιπρόσθετο λόγο ότι επιβάλλεται στο σύνολο του πληρώματος.

40. Με βάση τις προαναφερθείσες παρατηρήσεις, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την εξής απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα:

« Τα άρθρα 55, 56 και 57 της πράξεως προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας έχουν την έννοια ότι επιτρέπουν στα κράτη μέλη να διατηρούν, έναντι των ισπανών υπηκόων, τους ίδιους περιορισμούς, αναφορικά με την πρόσβαση, εντός του εδάφους τους, σε μισθωτή δραστηριότητα, οι οποίοι εφαρμόζονταν έναντι αυτών και πριν τεθεί σε ισχύ η πράξη προσχωρήσεως. »

Επί του τρίτου ερωτήματος

41. Ενώ το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα αναφέρεται ρητά μόνο στα άρθρα 55 και 56 της πράξεως προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας και, με βάση τη διατύπωσή του, αφορά αποκλειστικά τους ισπανούς υπηκόους, το τρίτο ερώτημα αφορά, κατά τρόπο εντελώς γενικό, τη συμφωνία προς το κοινοτικό δίκαιο, περιλαμβανομένης της κοινής αλιευτικής πολιτικής, των προϋποθέσεων ιθαγενείας, κατοικίας και υπαγωγής στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, οι οποίες επιβάλλονται με τις επίδικες άδειες στο 75 % και στο σύνολο των μελών του πληρώματος των βρετανικών αλιευτικών σκαφών αντιστοίχως.

42. Το ερώτημα αυτό έχει ως εξής:

« Εν πάση περιπτώσει συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο, στο οποίο περιλαμβάνεται και η κοινή αλιευτική πολιτική, η χορήγηση άδειας από κράτος μέλος, μετά την προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, προς τον πλοιοκτήτη ή ναυλωτή ενός αλιευτικού που φέρει τη σημαία του κράτους αυτού και είναι νηολογημένο σ' αυτό το κράτος μέλος, η οποία άδεια να υπόκειται στις ακόλουθες προϋποθέσεις:

i) Ότι τουλάχιστον 75 % του πληρώματος πρέπει 1) να είναι υπήκοοι του κράτους μέλους που χορηγεί την άδεια ή υπήκοοι ΕΟΚ (αποκλειομένων μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993 όλων των ισπανών υπηκόων οι

8 — Για την Πορτογαλία πρόκειται για το άρθρο 220.

οποίοι δεν είναι σύζυγοι ή τέκνα κάτω των 21 ετών ισπανών εργαζομένων που έχουν ήδη εγκατασταθεί στο κράτος μέλος το οποίο χορηγεί την άδεια σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων κατόπιν της προσχωρήσεως της Ισπανίας στις Κοινότητες που προβλέπει η Συνθήκη Προσχωρήσεως) και 2) να κατοικούν στο κράτος μέλος το οποίο χορηγεί την άδεια (κατοικία σημαίνει κατοικία στην ξηρά και δεν περιλαμβάνει την υπηρεσία σε πλοίο του εν λόγω κράτους μέλους)·

ii) ότι ο πλοίαρχος και όλο το πλήρωμα, πρέπει να καταβάλλουν εισφορές στο σύστημα ασφάλισης του κράτους μέλους που χορηγεί την άδεια. »

« τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν τους δικούς τους κανόνες στην αλιεία που πραγματοποιείται στα θαλάσσια ύδατα, τα οποία υπάγονται στην κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία τους (άρθρο 2) και να καθορίζουν τη διαρθρωτική πολιτική τους στον τομέα αυτό (άρθρο 1) ».

Το Δικαστήριο προσέθεσε:

« Πρέπει εξάλλου να παρατηρηθεί ότι οι διατάξεις του κανονισμού αναφέρονται στα αλιευτικά σκάφη "υπό σημαία" ενός των κρατών μελών ή τα "νηολογημένα" σε ένα από τα κράτη αυτά, ενώ ο καθορισμός των εννοιών αυτών επαφίεται στους νομοθέτες των κρατών μελών. » (Σκέψη 13.)

Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι

« ούτε το άρθρο 1 ούτε το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού απαγορεύουν στα κράτη μέλη να θεσπίζουν μέτρα όπως το επίμαχο εν προκειμένω σχετικά με τη σύνθεση των πληρωμάτων των αλιευτικών πλοίων που πλέουν υπό τη σημαία και αλιεύουν στα θαλάσσια ύδατα της δικαιοδοσίας τους » (σκέψη 14).

A — *Οι προϋποθέσεις ιθαγενείας και κατοικίας*

43. Όσον αφορά την παράγραφο i) του τρίτου ερωτήματος του High Court, επιβάλλεται καταρχάς να υπογραμμίσω την απόφαση του Δικαστηρίου, της 19ης Ιανουαρίου 1988, Pesca Valentia (223/86, Συλλογή 1988, σ. 83).

44. Κατά την εν λόγω απόφαση, από τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 101/76 του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 1976, περί θεσπίσεως κοινής διαρθρωτικής πολιτικής στον τομέα της αλιείας[9], προκύπτει ότι, μέχρις ότου αρχίσουν να ισχύουν κοινοτικά μέτρα περί αλιείας δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού αυτού,

45. Υπενθυμίζω ότι η επίμαχη ιρλανδική διάταξη στην υπόθεση Pesca Valentia ήταν όμοια προς τη βρετανική διάταξη με τη διαφορά ότι δεν περιελάμβανε προϋπόθεση κατοικίας.

46. Αφού το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την αρμοδιότητα των κρατών μελών να λαμβάνουν μέτρα αυτού του είδους, δέχθηκε επίσης (σκέψη 21 της αποφάσεως) ότι η προϋπόθεση περί ελάχιστου ποσοστού υπηκόων της Κοινότητας δεν ήταν αντίθετη προς το άρθρο 7 της Συνθήκης ΕΟΚ.

9 — ΕΕ ειδ. έκδ. 04/001, σ. 61.

47. Εφόσον η απόφαση Pesca Valentia δίδει εν μέρει απάντηση στο ερώτημα του High Court, δεν απομένει παρά να εξετάσω την προϋπόθεση κατοικίας.

48. Προτού ασχοληθώ με το θέμα αυτό, θα ήθελα να υπογραμμίσω ότι από το σημείο της αποφάσεως Pesca Valentia που αναφέρεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών να έχουν τη δική τους διαρθρωτική πολιτική προκύπτει ότι τα κράτη μέλη έχουν *την εξουσία να περιορίζουν τον αριθμό των αλιευτικών τους σκαφών* έτσι ώστε να αποφεύγεται η λόγω της αλόγιστης αύξησης του αριθμού των αλιευτικών σκαφών μείωση των αλιευτικών δυνατοτήτων των ήδη υφισταμένων σκαφών, με αποτέλεσμα να απειλείται η αποδοτικότητά τους και το βιοτικό επίπεδο των αλιέων που εργάζονται σ' αυτά.

49. Εξάλλου, ο κανονισμός 101/76 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη (άρθρο 8) ή η Κοινότητα (άρθρο 9) μπορούν να χορηγούν ενισχύσεις για την αύξηση της παραγωγικότητας στον τομέα της αλιείας, ιδίως μέσω αναδιαρθρώσεως των στόλων. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2908/83 του Συμβουλίου, της 4ης Οκτωβρίου 1983, για την κοινή δράση αναδιάρθρωσης, εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης του τομέα της αλιείας και ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας (ΕΕ L 290, σ. 1), που στηρίζεται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 101/76, αποσκοπεί και αυτός στην επίτευξη, στο πλαίσιο των πολυετών προγραμμάτων, ικανοποιητικής ισορροπίας μεταξύ της αλιευτικής ικανότητας και των διαθέσιμων θαλάσσιων πόρων (βλέπε, ιδίως, την τρίτη αιτιολογική σκέψη και τα άρθρα 3, 4 και 11).

50. Τέλος, η οδηγία του Συμβουλίου, της 4ης Οκτωβρίου 1983, σχετικά με ορισμένες δράσεις προσαρμογής της παραγωγικής ικανότητας στον τομέα της αλιείας (ΕΕ L 290, σ. 15) αποσκοπεί στο να παροτρύνει τα κράτη μέλη να αναλάβουν ειδικές δράσεις διαρθρωτικής προσαρμογής με τα δικά τους νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέσα (βλέπε, ιδίως, την πέμπτη, έκτη και έβδομη αιτιολογική σκέψη). Η οδηγία αυτή παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να χορηγούν κατ' αποκοπή πριμοδοτήσεις ακινητοποιήσεως για τα πλοία η αποδοτικότητα των οποίων δεν είναι εξασφαλισμένη λόγω των περιορισμών στις αλιεύσεις, ή αποζημιώσεις λόγω παύσεως των αλιευτικών δραστηριοτήτων, με σκοπό να μειωθεί οριστικά η αλιευτική ικανότητα των αλιευτικών στόλων τα τεχνικά χαρακτηριστικά των οποίων καθιστούν δυσχερή την προσαρμογή τους στις αλιευτικές δυνατότητες που προβλέπονται μεσοπρόθεσμα.

51. Από το σύνολο των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι τα κράτη μέλη έχουν διατηρήσει την αρμοδιότητα να λαμβάνουν, εντός των καθοριζομένων από την Κοινότητα πλαισίων, όλα τα επιβαλλόμενα μέτρα για την ορθολογική αναδιάρθρωση του αλιευτικού τους στόλου. Η αρμοδιότητα αυτή περιλαμβάνει κατ' ανάγκη και το δικαίωμα *να αρνούνται τη νηολόγηση νέων αλιευτικών σκαφών* εφόσον οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι η αύξηση της ολικής χωρητικότητας του στόλου τους είναι ασυμβίβαστη προς τη διατήρηση ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου για τα άτομα τα οποία πορίζονται από την αλιεία τα μέσα διαβιώσεώς τους (βλέπε την πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 101/76).

52. Η διατήρηση μιας ορισμένης αναλογίας μεταξύ των αλιευτικών δυνατοτήτων και του αριθμού των αλιευτικών σκαφών ήταν η ιδέα που πρυτάνευσε κατά τη σύνταξη των άρθρων 156 έως 164 της Συνθήκης Προσχωρήσεως, της 12ης Ιουνίου 1985. Με την επιφύλαξη του ετήσιου καθορισμού των ποσοστώσεων, οι διατάξεις αυτές προβλέπουν, όσον αφορά την Ισπανία, ένα κατάλογο ονομαστικά καθοριζομένων σκαφών, στα οποία επιτρέπεται να αλιεύουν διαδοχικά στα ύδατα που υπάγονται στη δικαιοδοσία των παλαιών κρατών μελών και, όσον αφορά τα τελευταία αυτά κράτη, τον ετήσιο καθορισμό του αριθμού των σκαφών, σε συνάρτηση με τις παρεχόμενες σ'

αυτά τα κράτη μέλη δυνατότητες αλιεύσεως στα ύδατα που υπάγονται στη δικαιοδοσία της Ισπανίας.

53. Τέλος, το χωρίο της αποφάσεως Pesca Valentia που αναφέρεται στην εξουσία των κρατών μελών να καθορίζουν τα ίδια την έννοια του αλιευτικού σκάφους το οποίο « φέρει σημαία » ή « είναι νηολογημένο » προϋποθέτει ιδίως, κατά την άποψή μου, την εξουσία των κρατών μελών να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε η σημαία τους να μην καταστεί αυτό που κοινώς αποκαλείται « σημαία ευκαιρίας ».

54. Απομένει να εξετασθεί εάν μπορεί κράτος μέλος, που θεωρεί ότι δεν πρέπει να φθάσει μέχρι την άρνηση νηολογήσεως νέων σκαφών, να λαμβάνει μέτρα που να διασφαλίζουν ότι από τις αλιευόμενες από τα νέα σκάφη ποσότητες θα επωφελούνται κυρίως οι αλιείς που κατοικούν στο έδαφός του;

55. Θα εξετάσω, καταρχάς, ποιος είναι ο εφαρμοστέος στην υπό κρίση περίπτωση κανόνας του κοινοτικού δικαίου. Δεδομένου ότι κατέληξα στο συμπέρασμα, στο πλαίσιο του πρώτου ερωτήματος, ότι οι αμειβόμενοι με ποσοστά αλιείς είναι μισθωτοί εργαζόμενοι, πρόκειται ασφαλώς για το άρθρο 48 και επόμενα και για τον κανονισμό 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33). Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι

« κάθε υπήκοος κράτους μέλους, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής του έχει το δικαίωμα να αναλαμβάνει μισθωτή δραστηριότητα και να την ασκεί στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, συμφώνως προς τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που ρυθμίζουν την απασχόληση των ημεδαπών εργαζομένων του κράτους αυτού ».

56. Θα εξετάσω τώρα την επίμαχη βρετανική διάταξη υπό το φως των αρχών αυτών.

57. Πρώτη διαπίστωση στην οποία πρέπει να προβώ είναι ότι, στο πλαίσιο του κανόνα του 75 %, το Ηνωμένο Βασίλειο εξομοίωσε πλήρως τους υπηκόους των άλλων κρατών μελών προς τους δικούς του υπηκόους. Για να μπορούν να συμπεριληφθούν στο 75 %, και οι ίδιοι οι βρετανοί υπήκοοι πρέπει να κατοικούν επίσης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η προϋπόθεση κατοικίας εφαρμόζεται χωρίς διάκριση στους ημεδαπούς και στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών.

58. Μετά την 1η Ιανουαρίου 1993, οι ισπανοί υπήκοοι θα επωφεληθούν με τη σειρά τους από αυτή την εξομοίωση. Επομένως, σ' αυτό το σημείο του συλλογισμού μου, πρέπει να μην ασχοληθώ με την κατάσταση των ισπανών υπηκόων κατά τη μεταβατική περίοδο (πρόβλημα το οποίο αποτελεί το αντικείμενο του δευτέρου ερωτήματος του High Court) και να περιορισθώ στην εξέταση των προβαλλομένων ισχυρισμών που αφορούν την προϋπόθεση κατοικίας, καθόσον αυτή επιβάλλεται στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών, ανεξαρτήτως της ιθαγενείας τους.

59. Τρίτον, το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αντιτίθεται γενικά στην ελεύθερη κυκλοφορία των αλιέων άλλων κρατών μελών, καθώς αυτοί μπορούν ανά πάσα στιγμή να μεταφέρουν τη κατοικία τους στη χώρα αυτή και να ασκήσουν εκεί το επάγγελμά τους. Ο εν λόγω περιορισμός μοιάζει περισσότερο με απαγόρευση ασκήσεως αυτού του επαγγέλματος από άτομα τα οποία μπορούν να χαρακτηρισθούν ως *μεθοριακοί* ή *εποχιακοί εργαζόμενοι*, χωρίς να χρησιμοποιώ τους όρους αυτούς με την τεχνική τους σημασία.

60. Σημειώνω παρεμπιπτόντως ότι μπορεί να τεθεί το ερώτημα αν εργαζόμενος ο οποίος αναλαμβάνει εργασία σε κράτος μέλος, επί

σκάφους νηολογημένου σε άλλο κράτος μέλος, προκειμένου να αλιεύσει στα ύδατα που βρίσκονται πέραν της ζώνης κυριαρχίας των 12 μιλίων του δεύτερου κράτους μέλους, χωρίς ποτέ να αποβιβαστεί στην ξηρά, ο οποίος δεν υπάγεται στην κοινωνική ασφάλιση αυτής της χώρας, αμείβεται στο νόμισμα της χώρας καταγωγής του και μετά την αλιευτική εξόρμηση επιστρέφει κατευθείαν σε λιμάνι της χώρας του, ασκεί πράγματι το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας στο έδαφος ενός άλλου κράτους [άρθρο 48, παράγραφος 3, στοιχείο β)] ή το δικαίωμα εγκαταστάσεως σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό να ασκήσει εκεί ένα επάγγελμα [ίδια διάταξη, στοιχείο γ)]. Πράγματι, οι περισσότερες χώρες θεωρούν ότι τα σκάφη δεν αποτελούν μέρος του εδάφους της χώρας της οποίας έχουν την « ιθαγένεια ».

61. Εντούτοις, δεν θα εξετάσω σε βάθος αυτό το ζήτημα, διότι δεν είναι δυνατόν να εξαρτήσω τη λύση του προβλήματός μας από μία πραγματική κατάσταση η οποία μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την κάθε περίπτωση.

62. Στην ανακοίνωση στην οποία προέβη στις 6 Δεκεμβρίου 1985, στο βρετανικό Κοινοβούλιο ο βρετανός υπουργός γεωργίας, αλιείας και τροφίμων, εκθέτοντας τις νέες προϋποθέσεις από τις οποίες εξαρτάται, από 1ης Ιανουαρίου 1986, η χορήγηση αδείας αλιείας, ανέφερε ότι « οι σκοποί της κοινής αλιευτικής πολιτικής και, ειδικότερα, η αρχή της σχετικής σταθερότητας των αλιευτικών δραστηριοτήτων δεν θα μπορούσαν, προφανώς, να υλοποιηθούν εάν τα σκάφη άλλων χωρών μπορούσαν να δημιουργήσουν τεχνητούς δεσμούς με άλλο κράτος μέλος, ώστε να μπορούν να αλιεύουν στο πλαίσιο των χορηγουμένων στο κράτος αυτό ποσοστώσεων ».

63. Επομένως, η βρετανική πλευρά υποστηρίζει κατ' ουσία την άποψη ότι η ίδια η ιδέα της υπάρξεως εθνικών ποσοστώσεων αποτελεί την « αντικειμενική δικαιολογία » την οποία μπορεί να επικαλεσθεί κάθε κράτος μέλος προκειμένου να λάβει μέτρα που να διασφαλίζουν ότι από τις ποσοστώσεις θα επωφεληθούν άτομα τα οποία πορίζονται από την αλιεία τα μέσα διαβιώσεώς τους στην επικράτειά του.

64. Η Agegate υποστηρίζει (σημείο 56 της έκθεσης για την επ' ακροατηρίου συζήτηση) ότι « το θεσπισθέν από την Κοινότητα σύστημα ποσοστώσεων δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως συγκεκαλυμμένο μέσο καταργήσεως της αρχής της ισότητας προσβάσεως στα χωρικά ύδατα των κρατών μελών ».

65. Όσον αφορά τον τελευταίο αυτόν ισχυρισμό, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το σύστημα των ποσοστώσεων, αν και δεν καταργεί αυτή την αρχή, εντούτοις περιορίζει ουσιωδώς την έκτασή της, χωρίς όμως το Δικαστήριο να το έχει κρίνει παράνομο.

66. Όπως όλες οι κοινές πολιτικές, και η κοινή αλιευτική πολιτική βασίζεται στην αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Στην προκείμενη περίπτωση, η αρχή αυτή εκφράζεται με τον εξής τρόπο στο άρθρο 2 του κανονισμού 101/76:

« Το καθεστώς το εφαρμοζόμενο από κάθε κράτος μέλος στην άσκηση αλιευτικής αρμοδιότητας στα θαλάσσια ύδατα, τα οποία υπάγονται στην κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία του, δεν δύναται να προκαλέσει διάφορη μεταχείριση έναντι των άλλων κρατών μελών.

Τά κράτη μέλη εξασφαλίζουν ιδίως την ισότητα των όρων προσβάσεως και εκμεταλλεύσεως των αποθεμάτων που βρίσκονται στα ύδατα τα αναφερόμενα στο πρώτο εδάφιο, σε όλα τα αλιευτικά σκάφη υπό σημαία ενός των κρατών μελών που είναι νηολογημένα στην επικράτεια της Κοινότητας. »

67. Έτσι η αρχή των « ίσων όρων προσβάσεως » εκφράζει, στον ειδικό τομέα της αλιείας ανοιχτής θαλάσσης, τη γενική αρχή

της απαγορεύσεως των διακρίσεων που θέτει το άρθρο 7 της Συνθήκης και της οποίας έκφραση συνιστούν επίσης τα άρθρα 48 (ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων), 52 (ελευθερία εγκαταστάσεως) και 59 (ελεύθερη παροχή υπηρεσιών).

68. Επειδή, στον τομέα της αλιείας, η υπερβολική εκμετάλλευση των αποθεμάτων των κυριοτέρων ειδών ιχθύων απειλεί το βιοτικό επίπεδο των ατόμων τα οποία πορίζονται από αυτή τη δραστηριότητα τα μέσα διαβιώσεώς τους, η Συνθήκη Προσχωρήσεως του 1972 και διάφοροι κανονισμοί του Συμβουλίου, καθώς και η Συνθήκη Προσχωρήσεως του 1985 προβλέπουν σημαντικές εξαιρέσεις από την αρχή των ίσων όρων προσβάσεως, για μία μεταβατική περίοδο.

69. Κατά τις εξαιρέσεις αυτές, σε ζώνη 6 μιλίων, τα κράτη μέλη έχουν το δικαίωμα να επιτρέπουν την αλιεία μόνο στα σκάφη τα οποία αλιεύουν κατά παράδοση σ' αυτά τα ύδατα και με βάση λιμένες της παράκτιας γεωγραφικής ζώνης. Ο ίδιος κανόνας ισχύει αναφορικά με τα ύδατα που βρίσκονται μεταξύ 6 και 12 μιλίων, με την εξαίρεση ότι το παράρτημα I του κανονισμού (ΕΟΚ) 170/83 παρέχει για ορισμένες ζώνες στους αλιείς των άλλων κρατών μελών δικαιώματα καθοριζόμενα ανά είδος ιχθύων (μερικές φορές τα δικαιώματα αυτά μπορούν επίσης να ασκηθούν στη ζώνη μεταξύ 3 ή 4 και 12 μιλίων). Στα ύδατα που υπάγονται στη δικαιοδοσία των κρατών μελών, δηλαδή σ' εκείνα που περιλαμβάνονται μεταξύ 12 και 200 μιλίων, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αλιεύουν παρά μόνο τηρώντας τις ποσοστώσεις αλιευμάτων που καθορίζονται κάθε έτος για κάθε είδος ιχθύων και για κάθε κράτος μέλος. Με τον ίδιο τρόπο κατανέμονται μεταξύ των κρατών μελών, υπό μορφή ποσοστώσεων, τα δικαιώματα αλιεύσεως που εξασφάλισε η Κοινότητα εντός των υδάτων που υπάγονται στη δικαιοδοσία τρίτων χωρών ή εντός των διεθνών υδάτων. Τέλος, η πράξη προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, που προσέδωσε ισχύ συνθήκης στις διατάξεις περί ποσοστώσεων, περιόρισε τον αριθμό των σκαφών στα οποία χορηγείται άδεια αλιείας.

70. Η κατανομή του συνόλου των επιτρεπομένων αλιευμάτων γίνεται σύμφωνα με τον κανόνα του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 170/83, κατά τον οποίο

« η διατιθέμενη για την Κοινότητα ποσότητα αλιευμάτων, κατανέμεται μεταξύ των κρατών μελών, κατά τρόπο που να εξασφαλίζει σε κάθε κράτος μέλος *σχετική σταθερότητα* των δραστηριοτήτων που ασκούνται σε κάθε απόθεμα ».

71. Για κάθε είδος ιχθύων, το ποσοστό του παρεχόμενου σε κάθε κράτος μέλος όγκου επιτρεπομένων αλιευμάτων υπολογίζεται λαμβανομένων υπόψη του μέσου όρου των ποσοτήτων που αλίευσαν οι στόλοι των διαφόρων κρατών μελών κατά την περίοδο 1973—1978.

72. Το Δικαστήριο στην 23η σκέψη της αποφάσεως Romkes [10] τονίζει ότι

« η μέθοδος αυτή δεν αντιβαίνει προς την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που προκύπτει από το άρθρο 7 της Συνθήκης, διότι επιβάλλει *στους αλιείς κάθε κράτους μέλους να καταβάλουν προσπάθειες περιορισμού ανάλογες προς την ποσότητα* που αλίευαν πριν από την έναρξη ισχύος του κοινοτικού καθεστώτος διατηρήσεως των αλιευτικών πόρων ».

73. Επομένως, το σύστημα των ποσοστώσεων, αν και συνιστά ουσιώδη παρέκκλιση από την αρχή της ελεύθερης προσβάσεως, δικαιολογούμενη από την έλλειψη των αλιευμάτων, δεν παραβιάζει την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων διότι κατανέμει με βάση αντικειμενικά στοιχεία τις θυσίες στις οποίες πρέπει να υποβληθούν οι *αλιείς* κάθε κράτους μέλους.

10 — Απόφαση της 16ης Ιουνίου 1987, Albert Romkes κατά Officier van Justitie του διαμερίσματος Zwolle (46/86, Συλλογή 1987, σ. 2671).

74. Συνεπώς, εάν οι αλιείς ενός των κρατών, στα οποία παραχωρήθηκαν ποσοστώσεις με βάση τις αλιευθείσες ποσότητες κατά την περίοδο 1973-1978, αντιμετωπίσουν αιφνιδίως τον ανταγωνισμό σκαφών που ήταν προηγουμένως νηολογημένα σε άλλη χώρα και είναι επανδρωμένα με ναυτικούς που κατοικούν σε άλλα κράτη μέλη ή σε τρίτες χώρες, μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι αλιείς του πρώτου κράτους υφίστανται δυσμενή διάκριση, καθόσον ανετράπη εις βάρος τους η ισορροπία θυσιών που επιδίωξε ο κοινοτικός νομοθέτης.

75. Πράγματι, δεν μπορεί να αντιταχθεί βασίμως στο επιχείρημα αυτό ότι σκοπός της κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως περί των ποσοστώσεων είναι απλώς « να εξασφαλίσει σε κάθε κράτος μέλος σχετική σταθερότητα των δραστηριοτήτων που ασκούνται σε κάθε απόθεμα » και ότι δεν ενδιαφέρει το αν αυτή η δραστηριότητα ασκείται από εκατό ή από εκατόν πενήντα σκάφη, από άτομα που κατοικούν σ' αυτό το κράτος ή από άτομα τα οποία απλώς διέρχονται από τα ύδατα που υπάγονται στη δικαιοδοσία του κράτους αυτού.

76. Όπως πράγματι προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις και τις διατάξεις των περισσοτέρων από τους κανονισμούς οι οποίοι εκδόθηκαν στον τομέα της αλιείας, σκοπός της όλης κανονιστικής ρυθμίσεως είναι να εξασφαλισθεί ένα « δίκαιο βιοτικό επίπεδο στα *άτομα* τα οποία πορίζονται τα μέσα διαβιώσεώς τους » από την θαλάσσια αλιεία (πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 101/76 του Συμβουλίου, της 19ης Ιανουαρίου 1976, περί θεσπίσεως κοινής διαρθρωτικής πολιτικής στον τομέα της αλιείας).

77. Προφανώς δεν πρόκειται παρά μόνο για άτομα τα οποία κατοικούν πράγματι σε συγκεκριμένο κράτος μέλος, διότι, εάν πρόσωπα τα οποία απλώς και μόνο διέρχονται από τα ύδατα τα οποία υπάγονται στη δικαιοδοσία του κράτους αυτού μπορούσαν να επωφεληθούν από τις εθνικές ποσοστώσεις, το βιοτικό επίπεδο των πρώτων θα μπορούσε να επηρεασθεί δυσμενώς.

78. Το βιοτικό επίπεδο των αλιέων οι οποίοι ζουν σε άλλα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζεται με ποσοστώσεις παρεχόμενες στα εν λόγω κράτη.

79. Στις κοινότητες αλιέων κάθε κράτους μέλους εναπόκειται, κατά το κοινοτικό σύστημα ποσοστώσεων να καταβάλουν προσπάθειες περιορισμού των αλιευομένων ποσοτήτων, κατ' αναλογία των ποσοτήτων που αλίευαν πριν τεθεί σε ισχύ το κοινοτικό σύστημα περί τηρήσεως των αλιευτικών πόρων· το σύστημα των εθνικών ποσοστώσεων έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει στις κοινότητες αλιέων τη δυνατότητα ασκήσεως των αλιευτικών τους δραστηριοτήτων με μακροπρόθεσμη προοπτική.

80. Η δικαιολογία για την ύπαρξη αυτού του ειδικού συστήματος είναι το ότι, όπως διαπίστωσε το Συμβούλιο στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 101/76,

« ο τομέας της θαλασσίας αλιείας ... παρουσιάζει μια πρωτότυπη κοινωνική διάρθρωση και ειδικές συνθήκες, χαρακτηριστικές της εκμεταλλεύσεως της θαλάσσης ».

81. Λόγω ακριβώς αυτών των ειδικών χαρακτηριστικών του τομέα της αλιείας και της ανάγκης να καταστεί δυνατή η επίτευξη των σκοπών του συστήματος των ποσοστώσεων, η προϋπόθεση κατοικίας που επέβαλε το Ηνωμένο Βασίλειο πρέπει να θεωρηθεί ως σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο.

82. Αυτή η προϋπόθεση κατοικίας συνιστά επακόλουθο των παρεκκλίσεων από ορισμένους κανόνες του κοινοτικού δικαίου, που προβλέπει το ίδιο το σύστημα των ποσοστώσεων.

83. Επιπλέον, η σχετική με την σύνθεση του πληρώματος προϋπόθεση μπορεί να θεωρηθεί ως τυπική προϋπόθεση για τη χρησιμοποίηση των εθνικών ποσοστώσεων, υπό την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 170/83 του Συμβουλίου της 25ης Ιανουαρίου 1983, περί θεσπίσεως κοινοτικού καθεστώτος διατηρήσεως και διαχειρίσεως των αλιευτικών πόρων (ΕΕ L 24, σ. 1).

84. Η διάταξη αυτή ορίζει τα εξής:

« Τα κράτη μέλη καθορίζουν, τηρώντας τις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις, τις λεπτομέρειες για τη χρησιμοποίηση των ποσοστώσεων που τους έχουν παραχωρηθεί ».

85. Στην απόφαση De Boer (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 1985, De Boer κατά Produktschap voor Vis en Visprodukten, 207/84, Συλλογή 1985, σ. 3203, συγκεκριμένα σ. 3218) το Δικαστήριο δέχθηκε ότι

« στην περίπτωση που με εθνική κανονιστική ρύθμιση *ελέγχεται ο αριθμός των πλοίων που μπορούν να επιδοθούν στην αλιεία* ρέγγας, με τον καθορισμό ως κριτηρίου για τη χορήγηση άδειας χρησιμοποίησης της ποσόστωσης της ικανότητας του αιτούντος αλιέως να μεταποιήσει επί του πλοίου την αλιευόμενη ρέγγα ... η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση συνιστά εκτελεστική διάταξη για τη χρήση της ποσόστωσης κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 170/83, η οποία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών... » (σκέψη 28).

86. Επομένως, δεν μπορεί να υπάρξει αμφιβολία ότι το άρθρο αυτό παρέχει στα κράτη μέλη την εξουσία να εξαρτούν από ορισμένες προϋποθέσεις το δικαίωμα των σκαφών τους να αλιεύουν τα υπαγόμενα σε ποσοστώσεις είδη ιχθύων.

87. Στην προκειμένη περίπτωση, ένα κράτος μέλος ελέγχει τον αριθμό των σκαφών τα οποία μπορούν να επιδοθούν στην αλιεία, καθορίζοντας ως κριτήριο για τη συμμετοχή τους στην ποσόστωση ότι το πλήρωμα των σκαφών αυτών πρέπει να αποτελείται κατά 75 % από κοινοτικούς υπηκόους οι οποίοι κατοικούν στην ξηρά στη χώρα αυτή. Δεδομένου ότι ο κανόνας αυτός είναι κατά τη γνώμη μου σύμφωνος προς το κοινοτικό δίκαιο, θεωρώ ότι ορθώς στηρίχθηκε στο άρθρο 5, παράγραφος 2.

88. Δεν νομίζω ότι το στηριζόμενο στην απόφαση της 20ής Απριλίου 1978, Ramel [11], επιχείρημα της Επιτροπής μπορεί να επηρεάσει το συμπέρασμα αυτό.

89. Στηριζόμενη ιδίως σ' αυτή την απόφαση η Επιτροπή τονίζει ότι ακόμη και αν ο κοινοτικός νομοθέτης, παραχωρώντας στα κράτη μέλη την αρμοδιότητα καθορισμού των λεπτομερειών χρησιμοποιήσεως των ποσοστώσεων, είχε την πρόθεση να παράσχει στα κράτη αυτά τη δυνατότητα παρεκκλίσεως από κάποια διάταξη της Συνθήκης, ιδίως από εκείνες οι οποίες αφορούν τις θεμελιώδεις ελευθερίες, ασφαλώς δεν είχε δικαίωμα να το πράξει.

90. Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί σε υποθέσεις σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων [12], ότι ελλείψει ρητής εξαιρέσεως, η οποία εξάλλου θα πρέπει να ερμηνεύεται στενά, οι, ευρείες έστω, αρμοδιότητες των κοινοτικών οργάνων δεν τους παρέχουν τη δυνατότητα να παρεκκλίνουν ή να επιτρέπουν στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις της Συνθήκης, ιδιαίτερα από εκείνες που αφορούν τις θεμελιώδεις αρχές της κοινής αγοράς.

11 — Υποθέσεις 80/77 και 81/77, Les Commissionnaires réunis et les fils de Henri Ramel κατά Receveur des douanes (Rec. 1978, σ. 927).

12 — Βλέπε, πέραν της προαναφερθείσας αποφάσεως Ramel, τις αποφάσεις της 7ης Οκτωβρίου 1985, Procuratore della Republica κατά Migliorini και Fischl (199/84, Συλλογή 1985, σ. 3317), της 2ας Φεβρουαρίου 1988, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής (61/86, Συλλογή 1988, σ. 431).

91. Διαπιστώνω εντούτοις ότι το Δικαστήριο, αν και αναγνώρισε την αρχή αυτή, δέχθηκε στην ίδια την απόφαση Ramel ότι είναι δυνατό να υπάρξουν τέτοιες παρεκκλίσεις εφόσον υφίσταται διάταξη της Συνθήκης που τις προβλέπει ή τις επιτρέπει όχι μόνο « ρητά », αλλά επίσης « *και όταν η ύπαρξή τους συνάγεται σιωπηρώς* » (σκέψη 26, Rec. 1978, σ. 946). Όμως, βάσει της πράξεως προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, το σύστημα των ποσοστώσεων έχει την ίδια ισχύ με την Συνθήκη.

92. Επίσης, στην απόφασή του της 2ας Φεβρουαρίου 1988, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Επιτροπής (61/86, Συλλογή 1988, σ. 431), το Δικαστήριο δέχθηκε ρητά ότι

« (ένα) εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων εντός της κοινής αγοράς ... μπορεί να δικαιολογηθεί στο πλαίσιο οργανώσεως αγοράς που δεν έχει ακόμη ενοποιηθεί πλήρως, όταν προορίζεται για την αντιστάθμιση των ανισοτήτων που απορρέουν από την κατάσταση της ατελούς πραγματοποιήσεως της κοινής οργανώσεως αγοράς, με σκοπό να καταστεί δυνατό, για το προϊόντα που καλύπτονται από αυτή, να κυκλοφορούν υπό ίσους όρους, χωρίς ο ανταγωνισμός μεταξύ παραγωγών διαφορετικών περιοχών να νοθεύεται τεχνητώς » (σκέψεις 10 και 11).

93. Δεδομένου ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποτελεί ένα από τα θεμέλια της Κοινότητας, όπως και η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, νομίζω ότι αυτή η νομολογία ισχύει επίσης και για τους κανόνες της Συνθήκης που την διασφαλίζουν, με συνέπεια οι πάντοτε στενά ερμηνευόμενες εξαιρέσεις από τους σχετικούς κανόνες της Συνθήκης, ακόμα και όταν δεν προβλέπονται ρητά, να επιτρέπονται όταν είναι απαραίτητες προκειμένου να διασφαλισθεί η δυνατότητα σε άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, οι οποίες εξάλλου δικαιολογούνται πλήρως και είναι σύμφωνες προς τους σκοπούς της Συνθήκης, να αναπτύξουν τα αποτελέσματα που θέλησε ο νομοθέτης.

94. Στον τομέα της αλιείας έχει ήδη τεθεί υπό την κρίση του Δικαστηρίου μια παρόμοια κατάσταση στην υπόθεση Kramer. Σε εποχή κατά την οποία δεν υπήρχαν ακόμη κοινοτικοί κανόνες περί διατηρήσεως και διαχειρίσεως των αλιευτικών πόρων, είχε αμφισβητηθεί το σύμφωνο των εθνικών ποσοστώσεων προς την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση τη σχετική με τη διαρθρωτική πολιτική και την κοινή οργάνωση αγορών στον τομέα της αλιείας.

95. Στην απόφασή του της 14ης Ιουλίου 1976 [13], το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι παρόμοια μέτρα μπορούν να έχουν επίπτωση στη λειτουργία ορισμένων στοιχείων του συνολικού συστήματος που έχει θεσπισθεί στον τομέα αυτό και ιδίως του συστήματος των τιμών, ζήτησε δε από τα κράτη μέλη να επαγρυπνούν ώστε ο περιορισμός των επιτρεπομένων ποσοτήτων αλιευμάτων να εφαρμοσθεί κατά τρόπο που να περιορίζει στο ελάχιστο τις επιπτώσεις αυτές. Έκρινε εντούτοις ότι με τη θέσπιση παρομοίων μέτρων, τα κράτη μέλη δεν υπονομεύουν τους σκοπούς ή τη λειτουργία του κοινοτικού συστήματος (σκέψεις 50 έως 52).

96. Στη συλλογιστική του το Δικαστήριο βασίσθηκε ρητά στο συνολικό σύστημα και στους σκοπούς της κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως στον τομέα της αλιείας και ιδίως στη φύση και τις συνθήκες της « παραγωγής » ιχθύων (σκέψεις 56 και 57).

97. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στην παρούσα περίπτωση πρέπει επίσης να γίνει δεκτό ότι τα εθνικά μέτρα, σκοπός των οποίων είναι να επωφεληθεί από τις εθνικές ποσοστώσεις, τουλάχιστον κατά ένα μέρος, ο πληθυσμός του

13 — Υποθέσεις 3/76, 4/76 και 6 /76, Rec. 1976, σ. 1279.

οικείου κράτους που πορίζεται από την αλιεία τα μέσα διαβιώσεώς του, είναι σύμφωνα προς το συνολικό σύστημα και προς τους σκοπούς των κοινοτικών διατάξεων που διέπουν τον τομέα αυτόν.

98. Και άλλες αποφάσεις του Δικαστηρίου έχουν δεχθεί τη δυνατότητα παρεκκλίσεων από κανόνα της Συνθήκης. Όπως π.χ. συνάγεται από την απόφαση « claw-back », της 2ας Φεβρουαρίου 1988 (61/86), το γεγονός ότι *μία κοινή οργάνωση αγοράς δεν έχει ακόμα ενοποιηθεί πλήρως* μπορεί να δικαιολογήσει ορισμένες παρεκκλίσεις.

99. Επίσης, στην απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, SPG (51/87), στην οποία αναφέρθηκε πολλές φορές η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, το Δικαστήριο δέχθηκε

« ότι, *στο παρόν στάδιο εξελίξεως της κοινής εμπορικής πολιτικής*, ένα τέτοιο σύστημα (εθνικών μεριδίων που μπορούσε να προκαλέσει στρεβλώσεις και εκτροπή του εμπορίου) μπορεί να συμβιβάζεται με τα άρθρα 9 και 113 της Συνθήκης, όταν η κατανομή των εθνικών μεριδίων δικαιολογείται από *δεσμευτικές περιστάσεις διοικητικής, τεχνικής ή οικονομικής φύσεως*, που εμποδίζουν την κοινοτική διαχείριση της ποσόστωσης » (σκέψη 8).

100. Τέλος, στην απόφαση Pigs Marketing Board (Rec. 1978, σ. 2347), στην οποία αναφέρθηκε το Ηνωμένο Βασίλειο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Δικαστήριο έκρινε ότι

« από το άρθρο 38, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ, προκύπτει ότι οι διατάξεις της Συνθήκης περί κοινής γεωργικής πολιτικής υπερέχουν, σε περίπτωση διαστάσεως, έναντι των λοιπών κανόνων περί ιδρύσεως της κοινής αγοράς » (σκέψη 37).

Προσέθεσε ότι

« οι ειδικές διατάξεις που ιδρύουν μία κοινή οργάνωση αγοράς υπερέχουν, επομένως, στον εν λόγω τομέα, σε σχέση με το καθεστώς που προβλέπεται στο άρθρο 37 υπέρ των κρατικών μονοπωλίων εμπορικού χαρακτήρα » (σκέψη 38).

101. Στην απόφαση « Συνασφάλιση » της 4ης Δεκεμβρίου 1986, Επιτροπή κατά Γερμανίας (205/84), το Δικαστήριο έκρινε ότι,

« αν η υποχρέωση λήψεως άδειας συνιστά περιορισμό στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, *η υποχρέωση μόνιμης εγκατάστασης αποτελεί στην πραγματικότητα, αυτή καθαυτή, άρνηση της εν λόγω ελευθερίας*. Η υποχρέωση αυτή έχει ως συνέπεια να αφαιρεί κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα από το άρθρο 59 της Συνθήκης, το οποίο αποσκοπεί ακριβώς στην κατάργηση των περιορισμών της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών εκ μέρους προσώπων που δεν είναι εγκατεστημένα στο κράτος όπου πρέπει να παρασχεθεί η υπηρεσία ».

Τούτο όμως δεν εμπόδισε το Δικαστήριο να προσθέσει ότι

« για να γίνει αποδεκτή μια τέτοια υποχρέωση, πρέπει να αποδεικνύεται ότι αποτελεί *απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου* » (σκέψη 52).

Ο επιδιωκόμενος στην περίπτωση εκείνη στόχος ήταν η προστασία του αντισυμβαλλόμενου του ασφαλιστή και του ασφαλισμένου, την οποία η γερμανική κυβέρνηση ισχυριζόταν ότι δεν μπορούσε να εξασφαλίσει αποτελεσματικά, παρά μόνο με τη διενέργεια ελέγχων σε επιχειρήσεις που έχουν μόνιμη εγκατάσταση στη χώρα και διαθέτουν όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά.

102. Στις υποθέσεις Agegate και Jaderow, ο επιδιωκόμενος σκοπός είναι να διασφαλισθεί η χρησιμοποίηση των εθνικών ποσοστώσεων από εκείνους υπέρ των οποίων έχουν θεσπιστεί, δηλαδή τους αλιείς κάθε κράτους μέλους. Όπως έχω ήδη τονίσει, πρόκειται αποκλειστικά για αλιείς που κατοικούν στο οικείο κράτος μέλος, όποια και αν είναι η ιθαγένειά τους.

103. Σημειώνω, τέλος, την απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1987, Ainsworth και λοιποί (271/83, 15/84, 36/84, 113/84, 158/84, 203/84 και 13/85, Συλλογή 1987, σ. 167), με την οποία το Δικαστήριο δέχθηκε ότι επιστήμονες ερευνητές που επιτελούν εργασία ίδια προς εκείνη την οποία επιτελούν στον ίδιο χώρο άλλοι ερευνητές μπορούν να λαμβάνουν χαμηλότερες αποδοχές, διότι η εντελώς ιδιόμορφη κατάσταση της Υπηρεσίας Ατομικής Ενεργείας του Ηνωμένου Βασιλείου στην οποία υπάγονται, σε αντίθεση με άλλους ερευνητές, συνιστά *αντικειμενική δικαιολογία αυτής της διαφορετικής μεταχειρίσεως*.

104. Παρατηρώ, ακόμη, ότι στην προκειμένη περίπτωση οι κοινοτικοί υπήκοοι, ακόμα και οι υπήκοοι των τρίτων χωρών, οι οποίοι δεν πληρούν την προϋπόθεση κατοικίας δεν αποκλείονται αναγκαστικά από το πλήρωμα των βρετανικών αλιευτικών σκαφών. Πράγματι, μπορούν πάντοτε να περιλαμβάνονται στο 25 % του πληρώματος, για το οποίο δεν ισχύει αυτή η προϋπόθεση.

105. Β — Απομένει να εξετασθεί η *προϋπόθεση υπαγωγής στο σύστημα της κοινωνικής ασφαλίσεως*, η οποία ισχύει για το σύνολο του πληρώματος και όχι μόνο για τά μέλη εκείνα του πληρώματος τα οποία πρέπει να κατοικούν υποχρεωτικά στο Ηνωμένο Βασίλειο, στη νήσο Man ή στις Αγγλο-νορμανδικές νήσους. Επ' αυτού, πρέπει να υπομνησθεί καταρχάς ότι, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι διατάξεις του τίτλου ΙΙ του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, που επεκτάθηκε και επί των μη μισθωτών με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1390/81 του Συμβουλίου,

« αποτελούν ένα σύστημα κανόνων άρσεως συγκρούσεων, η αρτιότητα του οποίου έχει ως αποτέλεσμα να έχει αφαιρεθεί από το νομοθέτη κάθε κράτους μέλους η εξουσία προσδιορισμού της έκτασης και των προϋποθέσεων εφαρμογής της εθνικής του νομοθεσίας όσον αφορά τα πρόσωπα που υπόκεινται σ' αυτή και το έδαφος εντός του οποίου οι εθνικές διατάξεις παράγουν τα αποτελέσματά τους. Πράγματι, όπως επισήμανε το Δικαστήριο στις αποφάσεις της 23ης Σεπτεμβρίου 1982, G. T. Kuijpers, που προαναφέρθηκε, και G. F. Kocks (275/81, Συλλογή 1982, σ. 3013) " τα κράτη μέλη δεν έχουν την ευχέρεια να καθορίζουν το μέτρο κατά το οποίο εφαρμόζεται η δική τους νομοθεσία ή η νομοθεσία ενός άλλου κράτους μέλους " όντας " υποχρεωμένα να τηρούν τις ισχύουσες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου " (βλέπε απόφαση της 12ης Ιουνίου 1986, Ten Holder, 302/84, Συλλογή 1986, σ. 1821) » (σκέψη 14) [14].

106. Το άρθρο 13, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 [15] ορίζει ότι

« με την επιφύλαξη των άρθρων 14 μέχρι 17: ...

...

γ) το πρόσωπο που ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα σε πλοίο υπό σημαία ενός κράτους μέλους υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους αυτού·

... ».

14 — Βλέπε, ιδίως, την απόφαση της 10ης Ιουλίου 1986, M. E. S. Luijten κατά Raad van Arbeid de Breda, σκέψη 14 (60/85, Συλλογή 1986, σ. 2365, συγκεκριμένα σσ. 2372 και 2373).

15 — Για το κωδικοποιημένο κείμενο βλέπε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6).

107. Συνεπώς, προϋπόθεση βάσει της οποίας ολόκληρο το πλήρωμα αλιευτικού σκάφους που φέρει βρετανική σημαία υποχρεούται να καταβάλλει εισφορές στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του Ηνωμένου Βασιλείου συμβιβάζεται, καταρχήν, προς το κοινοτικό δίκαιο.

108. Δεν έχει σχετικώς σημασία αν τα μέλη του πληρώματος θα θεωρηθούν, αναφορικά με τη δραστηριότητα την οποία ασκούν επί του σκάφους αυτού, ως μισθωτοί εργαζόμενοι ή ως αυτοτελώς απασχολούμενοι. Το προαναφερθέν άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ), αναφέρεται γενικά σε « επαγγελματική δραστηριότητα », κατ' αντίθεση προς τα στοιχεία α) και β), τα οποία διακρίνουν μεταξύ μισθωτών και μη μισθωτών δραστηριοτήτων.

109. Βεβαίως, στην αγγλική διατύπωση χρησιμοποιείται ο όρος « employed », πράγμα το οποίο [κατ' αντίθεση προς το στοιχείο β) (self-employed) και συμφώνως προς το στοιχείο α) (employed) της ίδιας διατάξεως] θα μπορούσε να δώσει λαβή ώστε να εκληφθεί υπό την έννοια ότι αφορά μόνο τα άτομα τα οποία ασκούν μισθωτή δραστηριότητα. Τα κείμενα όμως στις άλλες γλώσσες είναι σύμφωνα προς τη γαλλική διατύπωση και χρησιμοποιούν, για παράδειγμα, τους όρους « Berufstätigkeit », « beroepswerkzaamheden », « attività professionale ». Εξάλλου, όπως σαφώς προκύπτει από τη διατύπωση στην αγλλική γλώσσα του άρθρου 14β, που εφαρμόζεται μόνο στους ναυτικούς, το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο γ), καλύπτει επίσης εκείνους τους ναυτικούς οι οποίοι εργάζονται ως αυτοτελώς απασχολούμενοι (ασκούν μη μισθωτή δραστηριότητα) σε ένα πλοίο. Πρέπει, συνεπώς, να γίνει δεκτό ότι στην προκειμένη περίπτωση πρόκειται για μεταφραστικό λάθος και ότι η αληθής βούληση του νομοθέτη ήταν να καθορίσει την εφαρμοστέα για τους ναυτικούς νομοθεσία με βάση τη σημαία του πλοίου επί του οποίου ασκούν τις δραστηριότητές τους, ανεξάρτητα από την μισθωτή ή μη φύση αυτών των δραστηριοτήτων.

110. Το άρθρο 14β προβλέπει, ωστόσο, ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζεται η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους. Επομένως, η διάταξη κατά την οποία ο πλοίαρχος και ολόκληρο το πλήρωμα πρέπει να καταβάλλουν εισφορές στο βρετανικό σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως πρέπει να κριθεί ως ασυμβίβαστη προς το κοινοτικό δίκαιο μόνο στην περίπτωση που η προϋπόθεση αυτή εφαρμόζεται κατά τρόπο απόλυτο, μη επιδεχόμενο εξαιρέσεις για τις περιπτώσεις που καθορίζονται στο άρθρο 14β. Δεν μπορεί, ωστόσο, να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να έχουν οι βρετανικές αρχές την πρόθεση να εφαρμόσουν το άρθρο αυτό στις, πιθανότατα εξαιρετικές, περιπτώσεις, κατά τις οποίες συντρέχουν οι προβλεπόμενες περιστάσεις.

111. Κατόπιν των σκέψεων αυτών, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την εξής απάντηση στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα:

« α) Το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να θέτουν ως προϋπόθεση για τη χορήγηση αδείας αλιείας σε αλιευτικό σκάφος που είναι εγγεγραμμένο στα νηολόγιά τους και φέρει τη σημαία τους ότι τουλάχιστον το 75 % του πληρώματος αποτελείται από υπηκόους του κράτους μέλους το οποίο χορηγεί την άδεια ή από υπηκόους της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, όπως επίσης δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να απαιτούν, προκειμένου να επιτρέψουν την αλιεία ειδών ιχθύων που υπόκεινται σε ποσόστωση, τα ως άνω μέλη του πληρώματος να κατοικούν στο έδαφός τους.

β) Υπό την επιφύλαξη των ειδικών περιπτώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 14β του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, το κοινοτικό δίκαιο δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να απαιτούν ο πλοίαρχος και ολόκληρο το πλήρωμα ενός τέτοιου πλοίου να καταβάλλουν εισφορές στο δικό τους σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως. »

Επί του τετάρτου ερωτήματος

112. Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το παραπέμπον δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί εάν

« μπορεί ο δικαιούχος τέτοιας άδειας να επικαλεσθεί, σε δίκη ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, το ασυμβίβαστο προς το κοινοτικό δίκαιο του ενός ή του άλλου ή και των δύο προϋποθέσεων που αναφέρονται στο ερώτημα 3, για να υποστηρίξει ότι η επιβολή τέτοιων προϋποθέσεων ή ενός εξ αυτών είναι παράνομη και πρέπει να κριθεί ανεφάρμοστη ».

113. Το High Court ερωτά, συνεπώς, εάν εφαρμόζονται απευθείας οι διατάξεις του κοινοτικού δικαίου που εξετάσθηκαν πιο πάνω και οι οποίες διασφαλίζουν, στα πλαίσια των μεταβατικών διατάξεων της πράξεως προσχωρήσεως της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Κοινότητας.

114. Στην απόφασή του της 4ης Δεκεμβρίου 1974, Van Duyn (41/74, Rec. 1974, σ. 1337), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 48 της Συνθήκης έχει τον χαρακτήρα αυτόν και « παρέχει στους ιδιώτες δικαιώματα τα οποία τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να προστατεύουν ».

115. Το ίδιο ισχύει για τις διατάξεις των κανονισμών 1612/68 [16] και 1408/71, τις οποίες οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται, ως εκ της φύσεώς τους, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

116. Όπως, όμως, τόνισα ανωτέρω η σχετική με τη σύνθεση του πληρώματος προϋπόθεση δεν είναι ασυμβίβαστη προς το κοινοτικό δίκαιο. Συνεπώς, το σκέλος αυτό του ερωτήματος καθίσταται άνευ αντικειμένου.

117. Όσον αφορά την προϋπόθεση περί της υπαγωγής στην κοινωνική ασφάλιση, ανωτέρω υπογραμμίστηκε ότι αυτή είναι σύμφωνη προς το κοινοτικό δίκαιο, εκτός εάν συντρέχει μία από τις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 14β του κανονισμού 1408/71.

118. Συνεπώς, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα:

« Οι ιδιώτες μπορούν να επικαλούνται τις διατάξεις του άρθρου 14β του κανονισμού ΕΟΚ 1408/71 ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων προκειμένου να εμποδίσουν την εφαρμογή των αντίθετων προς αυτήν διατάξεων του εσωτερικού δικαίου. »

16 — Βλέπε, επ' αυτού, ιδίως την απόφαση της 4ης Απριλίου 1974, Επιτροπή κατά Γαλλίας, σκέψη 35 (167/73, Rec. 1974, σ. 359).